

Ziekenzalving staat onder druk door gebrek aan priesters en wordt vaak vervangen door andere rituelen

De rust rond en in ons

Campagne wil mensen bewust maken van de waarde van stilte

- ▶ Het stiltegebied Dender-Mark, het eerste in Vlaanderen, bestaat tien jaar
- ▶ De campagne *Cultuur van de stilte* gaat van die fysieke stilte naar stilte als cultureel en maatschappelijk verhaal
- ▶ Ook in de liturgie en in een klooster schept stilte verbondenheid en ruimte om te luisteren

Jozefien VAN HUFFEL

Dertig vierkante kilometer meet het gebied Dender-Mark, een zakdoek groot op het grondgebied van de Oost-Vlaamse gemeenten Ninove, Geraardsbergen en Galmaarden. Hier reikte de Vlaamse overheid, na metingen van het omgevingsgeluid, op 30 oktober 2001 voor het eerst het kwaliteitslabel 'stiltegebied' uit. Sindsdien viel die eer onder meer delen van Tessenderlo en Bornem te beurt.

Naar aanleiding van de tiende verjaardag van het eerste stiltegebied werd op 30 oktober 2011 de campagne *Cultuur van de stilte* gelanceerd. Initiatiefnemer is LOCUS, het steunpunt voor lokaal cultuurbeleid in Vlaanderen, in samenwerking met een aantal gemeenten en met vzw Waerbeke. Laatstgenoemde vereniging werkt als sociaal-culturele beweging op stilte en leefkwaliteit.

„Met de campagne willen we een stap verder doen dan de fysieke stilte van het landschap en willen we van stiltebeleving een breed cultureel verhaal maken”, legt Dirk Sturtewagen van vzw Waerbeke uit. Sommige gemeenten organiseerden stiltewandelingen, andere lieten mensen in groep teksten schrijven in stilte.

Sturtewagen: „De stilte van het landschap, die iedereen waarnaemt, kan een weldadige werking hebben: ze leidt de aandacht naar wat er in ons binnenste gebeurt en schept ruimte om te luisteren naar anderen. Maar dat kan alleen als er ook innerlijke stilte is. Haat, woede of andere onrust

„De stilte van het landschap is weldadig, maar enkel als je ook innerlijke rust kent”, meent Dirk Sturtewagen. © Corbis

maakt het bijvoorbeeld onmogelijk om te luisteren naar iemand.”

Waerbeke ziet de stiltebeweging als een pedagogie, zonder te verwijzen naar een levensbeschouwing. Toch zijn de parallellen met de rol van stilte in de christelijke liturgie duidelijk. „Stiltemomenten in een viering nemen meerdere functies op”, zegt Joris Polfliet van de Interdiocesane Commissie voor Liturgische Zielzorg.

In de eerste plaats helpt stilte mensen op adem te komen en het jachtige leven achter zich te laten. Polfliet: „Onze liturgie moet tegemoetkomen aan deze 'rustzoekers'. Ten tweede laat je door een stilte in een gesprek de ander aan het woord. Op liturgisch vlak is dat misschien wel de belangrijkste betekenis van de stilte.” De stiltes in een viering zijn met andere woorden de momenten waarop de relatie met God wordt opgebouwd.

Ten derde voelen gelovigen zich verbonden door samen te zwijgen. Stilte sticht gemeenschap. Ten slotte brengt stilte variatie in een viering en kan ze de aandacht scherpen voor wat volgt.

Stilte is een voorwaarde om tot jezelf te komen en te luisteren, naar anderen en de Ander

Ook in kloosters worden mensen zich bewust van de waarde van stilte. „Onze regel beslaat slechts zes bladzijden. Drie daarvan gaan over de stilte”, vertelt Carlos Noyen, prior van de paters karmelieten in Brugge. „Typisch voor ons kloosterleven is dat we een klimaat scheppen dat mensen ontvankelijk maakt voor Gods woord.”

„We overwegen de Bijbel, maar dat kan alleen als het stil is rondom ons en in ons. Die boodschap weerklinkt in zowel het Oude als het Nieuwe Testament: 'Luister naar God', vervolgt hij. „Dat is niet makkelijk in deze lawaaierige wereld. Soms moeten we ervoor vechten. Maar de mensen die ons gastenverblijf opzoeken, zijn dankbaar voor het klimaat van rust en stilte.”

Waerbeke vzw erkent dat de stiltebeweging wordt gevoed door meerdere levensbeschouwelijke tradities. „We benadrukken niet het levensbeschouwelijke, omdat dit vandaag te veraf staat van heel wat mensen”, zegt Dirk Sturtewagen. „Zonder de onrust in de mensen aan te pakken, kun je geen levensbeschouwing ter sprake brengen, want dat veroorzaakt conflicten. We gaan rechtstreeks naar de stiltebeleving, de bron waaruit tenslotte alle tradi-

ties zijn voortgekomen. Boeddha zowel als Christus bracht vanuit zichzelf de stilte tot spreken.”

Ook de paters karmelieten ondervinden gelijkenissen op het vlak van stiltebeleving, over de grenzen van levensbeschouwingen heen. Een van hen geeft bijvoorbeeld lezingen over christelijke mindfulness. Mindfulness is een term die enkele jaren geleden opkwam voor een losweg op het boeddhisme gebaseerde levenshouding die gericht is op een aandachtige beleving van het nu. Prior Carlos Noyen: „Je kunt mindfulness religieus inkleuren. Het gaat uiteindelijk over stilte. Over hier en nu aanwezig zijn en aandachtig zijn voor wat Hij ons nu wil zeggen.”

Info over vzw Waerbeke en over de campagne *Cultuur van de stilte* via www.portaalvandestilte.be of 0476 59 27 15.